

Reformes que l'IEC no hauria de fer i reformes que caldria que fes

written by Jordi Borràs Alabern | 4 de novembre de 2016

Arran de la reforma ortogràfica de l'IEC (Institut d'Estudis Catalans) que afecta les paraules que duen accent diacrític, m'he decidit escriure aquest text. S'ha de dir que la reforma encara no és definitiva. Per si ho arriba a ser, podríem dir que efectivament simplifica l'escriptura, però no pas la lectura, com sol passar, p. ex. a *Setemenhi fiquen, de pedres, a les sabates*. Oi que és fàcil d'escriure?, però difícil de llegir. Diguin el que diguin amb exemples com *net* (nom de parentiu; de moment, escrit *nét*) i *net* (adjectiu), que diuen que no es poden confondre perquè no són de la mateixa categoria gramatical, sí que es poden confondre. Però el pitjor és que tornen a complicar amb excepcions, perquè tots els derivats i composts de les poques paraules que conservaran accent diacrític -si la reforma s'acaba aprovant-, no en duen: «Un dels canvis que es proposen és la reducció de la llista de mots amb accent diacrític, que passaran a ser només catorze: *bé/be, déu/deu, és/es, mà/ma, més/mes, món/mon, pèl/pel, què/que, sé/se, sí/si, són/son, té/te, ús/us, vós/vos*. A més, s'escriuran sense accent diacrític els compostos i derivats dels mots que encara en conservaran, com *adeu-siau, marededeu, rodamon* o a *contrapel*.» (http://www.iec.cat/activitats/noticiasencera.asp?id_noticies=1769). Ja hi tornem a ser: no ens haurem d'aprendre tantes paraules (o mots) que hagin de dur accent diacrític, però haurem d'aprendre que els corresponents derivats i composts no en duen.

Una altra de les normes amb excepció que complica tant l'escriptura com la lectura és la dièresi. M'explico, per què de paraules amb dièresi (p. ex., *veïna*), amb hiat i que no es

pot accentuar, les dues vocals juntes de les quals es pronuncien separades en dues síl·labes, els derivats han de dur-ne, encara que els pronunciem amb diftong, és a dir, amb les dues vocals pronunciades a la mateixa síl·laba, amb el mateix cop de veu (p. ex., *veïnal*, *veïnat*, *veïnatge*)? La reforma només ha suprimit la dièresi en paraules cultes en *-al*: *helicoidal*, *trapezoidal*... (fins ara *helicoïdal*, *trapezoïdal*...). I ara, l'aspecte amb excepció en tota regla (valgui la contradicció): per què l'infinitiu, gerundi, futur i condicional dels verbs en vocal + *IR* han d'anar sense dièresi? P. ex., *conduir*; *conduïnt*; *conduiré*, *conduiràs*, *conduirà*, *conduïrem*, *conduïreu*, *conduïran*; *conduiria*, *conduïries*, *conduiria*, *conduïríem*, *conduïríeu*, *conduïrien*; quan escrivim *conduït*, *conduïda*, *conduïts*, *conduïdes*; *conduïm*, *conduïu*; *conduïa*, *conduïes*, *conduïa*, *conduïen*; *conduïres*, *conduïren*; *conduïssis*, *conduïssin* -les formes del present de subjuntiu i d'imperatiu també en duen com les d'indicatiu (*conduïm*, *conduïu*) i no hi escric formes d'altres dialectes que en duen, com ara *conduïx*-.

I encara una altra: per què es manté l'excepció de l'apòstrof de l'article *la* davant de paraules (femenines) començades en *i*, *u* àtones, precedides o no de *h*? P. ex., quan escrivim *l'universitari* o *l'historiador* hem d'escriure *la universitat* i *la universitària*, o *la història* i *la historiadora*, perquè pronunciem *la universitat*, etc., sense apostrofar, ja que per la seqüència *la (h)i-*, o *la (h)u-*, amb la *i*, *u* àtones, en formar diftong, no hem de recórrer a l'apòstrof. Però ai las, la majoria dels catalans, sense saber escriure gaire en català i amb una influència empobridora (molt més que enriquidora) enorme i galopant del castellà, ho interpreten com que l'article *la* no s'apostrofa davant de cap paraula (femenina) començada en *(h)i*, *(h)u*, i escriu, i encara pitjor, diu *-la* llengua, abans que escrita és parlada- aberracions com *la última*, *la única*, *la Índia*, i fins i tot *la opacitat* (amb *o*-pronunciada *u*, però que en no escriure's *u* ja no forma part de l'excepció). No seria molt millor eliminar aquesta excepció, i

així molts catalans tindrien clar que si grups com *l'universitat* i *l'història* s'apostrofen, també s'apostrofen *l'última*, *l'única*, *l'Índia*, *l'opacitat*... ? És més propi del català apostrofar que no pas no apostrofar.